

Gebruik bron 2.

Geestelijken als Van Heisterbach zijn positief over de *mulieres religiosas*, maar streven ernaar deze vrouwen in begijnhoven te laten wonen.

3p 6

Verklaar dit streven door:

- met bron aan te geven welke bijdrage de *mulieres religiosas* volgens Van Heisterbach kunnen leveren aan het religieuze leven van stedelingen en
- zonder bron uit te leggen welke ontwikkeling in de geloofsbeleving van stedelingen de geestelijkheid onder controle wil houden door de *mulieres religiosas* in begijnhoven te laten wonen.

Twee gegevens over pauselijke bullen (brieven):

1 In 1455 gaf paus Nicolaas V met de bul *Romanus Pontifex* de Portugese koning Alfonso toestemming om in de landen onder de Sahara (in Afrika) “over te gaan tot invasie en de opsporing, de gevangenneming en onderwerping van alle Saracenen (moslims) en heidenen en alle vijanden van het christelijke geloof (...) en hen aan eeuwige slavernij te onderwerpen”.

2 In 1493 schreef paus Alexander VI in de bul *Inter Caetera* dat een christelijke natie niet het recht had een land in te nemen dat al eerder door een andere christelijke natie was veroverd.

3p 7

Geef aan, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een verschillend kenmerkend aspect:

- welke ontwikkeling, die plaatsvond tijdens de middeleeuwen, paus Nicolaas V ondersteunde met zijn bul *Romanus Pontifex* en
- op welke ontwikkeling in de zestiende eeuw paus Alexander VI vooruit liep met de bul *Inter Caetera* en ten slotte
- welke ontwikkeling in de vroegmoderne tijd werd gerechtvaardigd met de bul *Romanus Pontifex*.

Let op: je mag een kenmerkend aspect maar één keer gebruiken.

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 3.

De stad Antwerpen neemt vanaf 1585 een belangrijke plaats in als onderwerp van propaganda tijdens de periode van de Opstand.

2p 8

Geef aan welke propagandaboodschap over Antwerpen hier wordt afgebeeld, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 4.

Henry Stubbe krijgt 200 pond van de Engelse koning voor zijn pamflet.

- 3p **9** Verklaar dat de koning voor dit pamflet betaalt door:
- aan te geven op welk kenmerk van het bestuur van de Republiek Stubbe kritiek geeft en
 - uit te leggen welke boodschap de Engelse koning juist in 1672 met het pamflet aan zijn onderdanen wil overbrengen.

Gebruik bron 5.

Een bewering:

Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais wil verlichte denkbeelden verspreiden.

- 3p **10** Ondersteun deze bewering door:
- met de bron uit te leggen welk verlicht denkbeeld wordt verwoord in dit toneelstuk en
 - zonder bron te verklaren waardoor een toneelstuk geschikt is voor de verspreiding van nieuwe denkbeelden.

Een anekdote:

De componist Mozart maakte van Figaro (zie bron 5) een opera. Hij veranderde de kritiek van het originele toneelstuk in kritiek op herendiensten. Voor keizer Jozef II was dit een voorwaarde om de uitvoering van Figaro goed te keuren.

- 2p **11** Toon aan, telkens met een verwijzing naar deze anekdote, dat Jozef II zowel een verlichte als een absolute vorst was.

Twee gegevens over de veroordeling van Olympe de Gouges:

- 1 In 1793 werd Olympe de Gouges ter dood veroordeeld na de publicatie van een pamflet waarin ze schreef dat de bevolking zou moeten kunnen kiezen welke staatsvorm Frankrijk zou moeten krijgen: een constitutionele monarchie of een republiek.
- 2 Een anonieme ooggetuige gaf kritiek op haar veroordeling, waarbij hij zei dat Olympe de Gouges gratie moest krijgen vanwege haar bijdrage aan de revolutie.

- 3p **12** Licht beide gegevens toe door:
- uit te leggen dat de inhoud van het pamflet voor de jakobijnen reden was Olympe de Gouges ter dood te veroordelen en
 - met een ander voorbeeld van het werk van Olympe de Gouges de mening van de ooggetuige dat zij had bijgedragen aan de revolutie te ondersteunen.